

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 803

van **ADELINE BLANCQUAERT**

datum: 15 juni 2023

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN,
VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Tienerpooiers - Opvang slachtoffers

Slachtoffers van tienerpooiers dienen gepaste opvang en begeleiding te krijgen. In België zijn er drie erkende gespecialiseerde centra om slachtoffers op te vangen. Daarnaast kunnen slachtoffers ook opgevangen worden binnen de jeugdhulp. Dat kan zowel in het private aanbod, maar er kunnen bijvoorbeeld ook trajecten contextbegeleiding worden opgezet. Er zijn kortom verschillende hulpverleningsvormen voorhanden voor deze slachtoffers.

1. Hoeveel slachtoffers van tienerpooiers werden de afgelopen drie jaren opgevangen binnen de jeugdhulp of de gespecialiseerde centra? Graag een overzicht per jaar en per hulpverleningsvorm. Als de cijfers niet voorhanden zijn, hoe komt dat dan en neemt de minister initiatieven om ze in de toekomst wel te verzamelen?
2. Welke projecten lopen momenteel specifiek omtrent de opvang van slachtoffers van tienerpooiers en hoe worden ze ervaren/geëvalueerd?
3. Hoe verloopt de samenwerking tussen de verschillende partners?
4. Is het huidige hulpverleningsaanbod voor slachtoffers van tienerpooiers al geëvalueerd geweest? Zo ja, wat waren de resultaten en welke initiatieven werden genomen? Zo niet, wanneer zal dat gebeuren?
5. Wat is de stand van zaken van het geactualiseerde actieplan voor een betere bescherming van slachtoffers en een strakkere aanpak van tienerpooiers? Welke initiatieven worden in de nabije toekomst nog genomen?

**Vlaams
Parlement**

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

ANTWOORD

op vraag nr. 803 van 15 juni 2023

van **ADELINE BLANCQUAERT**

1. We kunnen niet spreken over een eenduidig profiel van slachtoffers van tienerpooiers, en evenmin van hun individuele noden. Ook wat betreft het effectief afbakenen van de doelgroep 'slachtoffer tienerpooier' is er geen sluitende omschrijving. Er is slechts een beperkt aantal meisjes dat het statuut 'slachtoffer mensenhandel' krijgt, terwijl er meer meisjes zijn waarbij er een vermoeden van slachtofferschap is, zonder dat dit ook effectief tot het statuut leidt.

Dit gegeven zorgt ervoor dat we geen sluitend overzicht hebben van het aantal slachtoffers tienerpooiers dat in begeleiding is of was.

Om een beter beeld te krijgen op het mogelijke aantal slachtoffers van tienerpooiers werd aan Payoke gevraagd om een meldpunt op te zetten, waar diverse instanties waaronder de jeugdhulpinitiatieven moeten melden wanneer ze een vermoeden hebben dat een jongere die ze begeleiden een slachtoffer is. Dit geeft voor de voorbije drie jaar het volgende overzicht :

Aanmeldingen	2020	2021	2022
Totaal	117	134	61

Dit wil echter niet zeggen dat het in alle meldingen wel degelijk gaat om slachtoffers. In de grote meerderheid van de meldingen gaat het om adviesvragen. Van de andere meldingen bleken er in 2020 na assessment 11 jongeren een mogelijk slachtoffer, en 4 een effectief slachtoffer. In 2021 waren er 9 meisjes mogelijk slachtoffer, en 9 effectief.

2. Op dit moment is er één projectmatig initiatief dat zich specifiek richt op de opvang van slachtoffers van tienerpooiers: vzw Klaprozen. In de grondige evaluatie die geleid heeft tot de oprichting van vzw Klaprozen, werden een aantal elementen naar voor geschoven die binnen de werking van het initiatief opgevolgd moeten worden. Klaprozen moet hierover zowel inhoudelijk als financieel rapporteren. Hierbij wordt ingegaan op de visie, de missie en de pedagogiek van de werking. Daarnaast wordt er dieper ingezoomd op de manier waarop vzw Klaprozen ingezet heeft op de vereenvoudiging van hun organisatiestructuur en op de uitwerking van procedures en protocollen. Ook de vervolgspecties die plaatsvonden na de oprichting van Klaprozen tonen dat de aandachtspunten op zowel inhoudelijk als financieel vlak aangepakt werden.

Aangezien Klaprozen op dit moment nog steeds projectmatig gesubsidieerd wordt, is er een blijvende intensieve opvolging en evaluatie van de inhoudelijke en financiële werking, zowel op het vlak van hun eigen aanbod als op het vlak van hun samenwerking met andere partners.

Uit deze evaluatie blijkt dat een initiatief zoals Klaprozen inhoudelijk een grote meerwaarde heeft voor een specifieke doelgroep in jeugdhulp, maar dat er een grote kwetsbaarheid is die te wijten is aan de kleinschaligheid. Om voldoende draagkracht, professionaliteit en omkadering te kunnen aanbieden, is een inbedding in een grotere structuur noodzakelijk. Klaprozen heeft daarom de opdracht gekregen om in 2023

te onderzoeken op welke manier en met welke partners ze kunnen doorgroeien naar een format waarin hun aanbod kan gezien worden als een vorm van gezinshuis, dat ingebed wordt in een grotere jeugdhulporganisatie die dit aanbod huisvest. De opvolging van dit traject gebeurt in nauwe afstemming met de administratie van Opgroeien.

3. De aanpak van deze problematiek vereist een afgestemde aanpak tussen diverse partners vanuit zowel hulpverlening, politie als parket. Het is dan ook een specifiek element in het actieplan, waarover hieronder meer. De voorbije jaren werden er diverse initiatieven opgezet om dit partnerschap te faciliteren. In de Vlaamse stuurgroep zetelen afgevaardigden uit al deze diverse initiatieven, zodat onderlinge signalen onmiddellijk structureel kunnen aangepakt worden en kunnen leiden tot een betere samenwerking. Ook op de vormingsmomenten en studiedagen die zowel Vlaams als regionaal georganiseerd werden, werd er specifiek ingezet op dit partnerschap, en was er een grote diversiteit in partners bij de deelnemers. Partnerschap en afstemming in complexe trajecten vragen om duidelijke richtlijnen en ankerpunten. Deze werden samengebracht in een draaiboek dat verspreid werd en online terug te vinden is op deze themapagina van Opgroeien : <https://www.jeugdhulp.be/professionelen/themas/tienerpooiersmensenhandel>
4. In de uitbouw van een aanbod voor (potentiële) slachtoffers van tienerpooiers werd er sinds het eerste Actieplan Tienerpooiers gezocht naar de best mogelijke aanpak. Het werd snel duidelijk dat er voor deze problematiek geen 'one size fits all'-aanpak mogelijk is: er is niet één sluitend antwoord of vorm van aanbod, en er zal steeds een aanbod op maat van het slachtoffer moet worden gezocht, waar nodig vanuit een partnerschap van verschillende organisaties waarbinnen een slachtoffer een traject kan lopen. De meeste van de noodzakelijke begeleidingsonderdelen die ook van toepassing zijn voor slachtoffers van tienerpooiers, worden bovendien aangeboden door het reguliere jeugdhulpaanbod, waar nodig aangevuld met extra expertise op bijvoorbeeld juridisch vlak.

Aanvullend op dit reguliere aanbod werden er in de loop van de voorbije jaren diverse initiatieven genomen waar er gericht kon ingezet worden op specifieke deelaspecten waar sommige slachtoffers mee geconfronteerd worden. In sommige initiatieven ligt hierbij de nadruk op fugue vermijdende en veilige opvangplekken, terwijl er voor andere initiatieven meer ingezet wordt op het luik autonoom wonen of op het installeren van een laagdrempelige en huiselijke context. Geen enkele van deze initiatieven heeft echter een aanbod dat uitsluitend bestemd is voor slachtoffers tienerpooiers. Onder een bredere noemer is er in deze organisaties een aanbod voor meisjes die normoverschrijdend gedrag stellen onder invloed van een antisociale peergroep, meisjes die slachtoffer zijn van seksuele uitbuiting of meisjes met een zware hechtingsproblematiek en laag sociaal emotioneel functioneren waarbij vaak ook sprake is van een psychiatrische problematiek.

Organisaties die binnen hun aanbod een meer specifieke focus hebben op de aspecten die samen hangen met slachtoffers tienerpooiers zijn:

Aanbodsvorm	Organisatie
Veilig Verblijf	VOT Sint-Idesbald De Lovie Tordale Heem De Leemwinning MPI Oosterlo Wingerdbloei De Vijver Emmaüs Antwerpen Elegast t Zwart Goor (Klavier) Emmaus Zorgbedrijf Antwerpen De Triangel De Hagewinde Don Bosco Wagenschot Ruyskensveld MFC Levenslust De Wissel
Innovatieve woonvormen	Emmaus Mechelen Wingerdbloei Sint Vincentius
Projectmatig aanbod	vzw Klaprozen
Ontheming	vzw Alba
Slachtoffers Mensenhandel	vzw Minor Ndako / MeZa
Gemeenschapsinstellingen	

We kunnen dus stellen dat de opvang en begeleiding van slachtoffers van tienerpooiers ingebed is in de reguliere jeugdhulpverlening, en de specifieke elementen van aanpak mee onder de hoede staan van grote jeugdhulporganisaties met een kwalitatieve werking en ruim partnerschap.

- Van bij de inwerkingtreding van het geactualiseerde actieplan staan er 4 thema's centraal: preventie, aanbod voor slachtoffers, vervolging van daders en partnerschappen. De Vlaamse stuurgroep volgt de acties op.

Op het vlak van preventie werd van bij het begin zeer sterk ingezet op kennisdeling en visie-ontwikkeling. Grootschalige campagnes als 'laat je niet pakken' en 'stop tienerpooiers' werden uitgevoerd door Child Focus en richtten zich zowel tot

betrokken beroepsgroepen als de brede maatschappij, met specifieke aandacht voor jongeren zelf en hulpverleners.

De website www.stoptienerpooiers.be blijft ook vandaag nog de centrale plaats waar de informatie gebundeld wordt. Child Focus blijft het aanspreekpunt voor alle vragen omtrent het fenomeen tienerpooiers, en op hun site wordt de info op een heldere en vlotte manier verzameld en gepresenteerd.

Vanuit de werkgroep beeldvorming werden de acties die gevat zitten onder het luik preventie verder uitgewerkt. Dit heeft geleid tot een bevattelijk en bruikbaar draaiboek dat ter beschikking staat van alle partners die betrokken zijn in de aanpak van deze problematiek, en waarin de diverse vormen van een kwaliteitsvol aanbod en samenwerkingsmogelijkheden beschreven staan. Vorig jaar vond een grootschalige online studiedag plaats over de problematiek van tienerpooiers en hun slachtoffers. Deze werd ontwikkeld door de werkgroep (beeld)vorming. Daarbij ging aandacht naar de opgebouwde kennis, de ontwikkelde tools om preventief te kunnen handelen, het herkennen van signalen en de opvang en begeleiding van slachtoffers. De inhoud van deze studiedag staat nog steeds ter beschikking op de website die u kan raadplegen via deze link: <https://www.jeugdhulp.be/professionelen/themas/tienerpooiersmensenhandel>.

Het tweede luik van het actieplan, protection, of de uitbouw van een aanbod voor slachtoffers, toont dat er de voorbije jaren geïnvesteerd is in een divers aanbod, om tegemoet te kunnen komen aan de grote verschillen in noden die slachtoffers van tienerpooiers hebben, zoals hierboven reeds beschreven.

Wat het derde luik betreft, prosecution, is er sinds de actualisering van het actieplan een intensere focus op het daderluik. In de Vlaamse stuurgroep is er niet enkel een co-voorzitterschap vanuit FOD Justitie, maar is er ook een afvaardiging uit het kabinet van de Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme toegevoegd. Daarnaast zijn er ook afgevaardigden van de erkende centra mensenhandel, politie, de gemeenschapsinstellingen en het private aanbod, waarbij het belang van een effectieve vervolging van tienerpooiers benadrukt wordt. Er werd dan ook voor geopteerd om een afzonderlijke werkgroep 'daders' op te starten.

Eerder onderzoek rond deze problematiek, onder meer door Child Focus, richtte zich tot nog toe voornamelijk op slachtoffers. Daarom werd er besloten om een nieuw onderzoek op te starten dat specifiek inzoomt op daders die de tienerpooiermethodiek hanteren. Dit onderzoek moet antwoorden geven op profiel en aanpak van en strafmaat voor dergelijke daders mensenhandel. Op dit moment zit het onderzoek in een afrondende fase, en wordt het eindverslag verwacht in het najaar van 2023.

Op het vlak van partnerschap, het vierde domein uit het actieplan, mag uit het voorgaande blijken dat er een nauwe samenwerking is tussen heel veel verschillende actoren die betrokken zijn in de aanpak van deze problematiek. De afstemming tussen deze partners is in de loop van de voorbije jaren sterk gegroeid, maar tegelijk blijft het noodzakelijk om hier verder in te investeren. Dit moet onder andere leiden tot de uitwerking van een efficiëntere en vlottere juridische ondersteuning van slachtoffers over de brug minder- en meerderjarigheid heen.

Vanuit de Vlaamse stuurgroep blijven we ook input aanleveren voor de aanpassing van de multidisciplinaire omzendbrief 23/12/2016 van FOD justitie, inzake de invoering van een multidisciplinaire samenwerking met betrekking tot de slachtoffers van mensenhandel en/of van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel. Ook dit moet helpen om te komen tot een nog betere afstemming tussen de verschillende partners, met een duidelijkheid aan rollen en mandaten.